

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak na dárkové poukázky

Ještě před vypuknutím pandemie koronaviru SARS CoV-2 a s tím souvisejícího rozhodnutí vlády o uzavření velké části prodejen rostla oblíbenost dárkových poukázek v tuzemsku i v zahraničí. Není divu, dárkové poukázky přináší výhody všem stranám. Zákazník, který při vybírání dárku nechce zvolit špatně, „předplatí“ obdarovanému možnost vybrat si dárek sám. Pro podnikatele je pak dárková poukázka skvělým nástrojem v doplnění vlastního sortimentu, budování zákaznické loajality, marketingu, a v neposlední řadě i prostředkem pro bezúročné financování.

Za současné situace, kdy se řada podnikatelů potýká s výpadkem příjmů, se zvláště posledně jmenovaný finanční aspekt dostává do popředí jejich zájmu. Ve snaze o překonání výpadku cash-flow a s tím hrozící platební neschopnosti se řada podnikatelů uchyluje k vydávání papírových i elektronických dárkových poukázek, které nabízí ke koupi svým zákazníkům. Často bez předchozích zkušeností, a aniž by se zabývali „právními formalitami“. Před takovým ukvapeným jednáním však musíme varovat.

Cílem tohoto příspěvku je shrnout některá právní úskalí spojená s vydáním a užitím dárkových poukázek a napomoci podnikatelům i jejich zákazníkům předejít nepřijemnostem a sporům, které by mohly v budoucnu nastat.

Dárkové poukázky z pohledu práva

Některé instrumenty obchodního styku jsou v praxi natolik rozšířené, že se jejich právní úprava sjednotila a standardizovala v právních předpisech jako tzv. smluvní typ. Smluvní strany nejsou nuceny uzavírat mnohastránkové smlouvy, pouze postačí, když svým jednáním naplní podstatné náležitosti smluvního typu a zbývající práva a povinnosti automaticky vyplývají z právních předpisů[1]. V některých případech se však výhoda jednoduchosti může změnit v nevýhodu, a to když právní úprava smluvního typu obsahuje takové povinnosti, ke kterým se smluvní strany zavázat vůbec nechtějí.

Aby měly smluvní strany jistotu, jaká práva a povinnosti jsou s dárkovou poukázkou vlastně spojená, je zapotřebí posoudit, zdali podstatné náležitosti dárkové poukázky naplňují charakteristiku určitého smluvního typu či nikoli.

Jen na českém trhu v současné době podnikatelé nabízí tisíce nejrůznějších druhů dárkových poukázek, dárkových karet, voucherů a kreditů, které lze v budoucnu využít k nákupu zboží nebo služeb. Z pohledu podnikatele i zákazníka je dárková poukázka na první pohled jednoduchý produkt. Pokud si ale rozebereme jednotlivé kroky vydání a uplatnění dárkové poukázky, je zřejmé, že alespoň z právního hlediska se jedná o poměrně složitý konstrukt. V běžném životě se lze často setkat s následující sérií jednání, která vydání a uplatnění dárkové poukázky provázejí:

- **podnikatel** vydá fyzickou nebo elektronickou dárkovou poukázku a zavazuje se, že pokud dojde k jejímu uplatnění, poskytne určité zboží nebo služby (toto zboží nebo služby mohou být konkrétně určené již v dárkové poukázce, ale není to pravidlem);
- **zákazník** dárkovou poukázku koupí a daruje ji nebo ji jinak převede na obdarovaného, popřípadě si ji ponechá;

- **obdarovaný** či sám zákazník dárkovou poukázku uplatní u podnikatele, (zboží nebo službu konkretizuje) a přijímá od podnikatele zboží nebo služby nebo dokonce určí třetí osobu, které má podnikatel zboží nebo služby poskytnout.

Občanský zákoník sice obsahuje právní úpravu „poukázky“ [2], avšak taková „poukázka“ neodpovídá výše popsanému mechanismu vydání a uplatnění dárkových poukázek a máme za to, že běžnou dárkovou poukázku nelze za „poukázku“ dle občanského zákoníku vůbec považovat[3].

Výše popsaný mechanismus vydání a uplatnění dárkových poukázek vykazuje některé znaky smlouvy o smlouvě budoucí[4], která již od počátku předpokládá, že v následně uzavřené smlouvě[5] budou cena, předmět i strana této smlouvy určeny později. Variabilita dárkových poukázek je však tak vysoká, že dle našeho názoru nelze paušálně určit žádný smluvní typ, který by se na dárkové poukázky vztahoval.

S ohledem na výše uvedené je nezbytné, aby si smluvní strany mezi sebou sjednaly práva a povinnosti spojená s dárkovou poukázku zcela samostatně, protože právní předpisy neobsahují náležitosti toho, co by měla dárková poukázka obsahovat.

Jak „vydat“ dárkovou poukázku

Zásada bezformálnosti právních jednání[6] ponechává zcela na vůli smluvních stran, zdali si svá práva a povinnosti sjednají písemně, ústně nebo pouze na základě jednání projeveného mlčky. S ohledem na právní jistotu a na povinnosti, které podnikatel má v případě, kdy je zákazník spotřebitelem[7], doporučujeme, aby takové ujednání bylo v písemné formě. Skutečnost, že při vydání dárkové poukázky nelze dost dobře využít smluvních typů obsažených v právních předpisech ještě neznamená, že podnikatel musí ohledně každé dárkové poukázky vyjednávat a uzavřít zcela samostatnou smlouvu.

Praktickým řešením, ke kterému dospěla již samotná obchodní praxe, je práva a povinnosti smluvních stran upravit v obchodních podmínkách, na které podnikatel při prodeji dárkové poukázky předem odkáže a umožní zákazníkovi se s nimi prokazatelně seznámit. **Dárková poukázka sama o sobě tak nemusí nést žádný zvláštní údaj, nicméně doporučujeme, aby byla jasně odlišitelná[8] od jiných dárkových poukázek vydaných stejným podnikatelem pro případ, že by se jejího uplatnění domáhalo více osob či by se ji zákazník rozhodl vrátit[9]. Lze též doporučit, aby dárková poukázka obsahovala údaj o její hodnotě, případné době platnosti a odkaz na existenci obchodních podmínek a kde je nalézt[10].**

Co by měly dobré obchodní podmínky obsahovat

Obchodní podmínky by ve vztahu k dárkové poukázce měly obsahovat vše, co by obsahovala každá jednotlivá smlouva, kterou by podnikatel se zákazníkem při prodeji dárkové poukázky uzavíral. S ohledem na to, že dárkových poukázek existuje nespočet druhů podle obchodního modelu a kreativity každého podnikatele, neexistuje uzavřený výčet ujednání, které by obchodní podmínky měly obsahovat.

Z naší praxe jsme však identifikovali několik klauzulí, které by dle našeho názoru neměly v dobrých obchodních podmínkách ve vztahu k dárkovým poukázkám chybět. Jde zejména o následující ujednání:

- a. kdo dárkovou poukázku vydává a u koho ji lze uplatnit;
- b. zdali je dárková poukázka přenosná či nepřenosná na třetí osobu;

- c. jaké jsou důsledky převedení dárkové poukázky na třetí osobu[11];
- d. zdali je předmět poukázky[12] možné zvolit nebo je již zvolen při jejím vydání;
- e. způsob uplatnění dárkové poukázky[13];
- f. zdali je dárkovou poukázku možné uplatnit jednou či opakovaně, popřípadě její uplatnění rozložit;
- g. dárkovou poukázku může uplatnit pouze ten, kdo ji uplatní jako první[14];
- h. zdali je či není hodnota dárkové poukázky určena;
- i. zdali je možné dárkovou poukázku vrátit oproti penězům;
- j. zdali je dárková poukázka časově omezena a zdali uplynutím doby právo s ní spojené zaniká.

Časovou omezeností dárkových poukázek se v minulosti zabýval i Nejvyšší soud ČR[15] se závěrem, že nejde o nepřiměřenou podmínku ve spotřebitelské smlouvě, jestliže je mezi podnikatelem a zákazníkem, který je spotřebitel, sjednáno, že není-li dárková poukázka uplatněna ve lhůtě jednoho roku, pozbývá platnosti bez náhrady.

Pozor na porušování práv spotřebitele

Je na místě upozornit, že jakékoli omezování možnosti dárkovou poukázku uplatnit je nezbytné důkladně zvážit. Vzhledem k tomu, že zákazník bude zpravidla spotřebitel a zároveň nebude mít možnost do ujednání v obchodních podmínkách zasahovat, stanovují právní předpisy celou řadu omezení[16] toho, co by obchodní podmínky naopak obsahovat neměly. Tato omezení se však vztahují na veškeré smlouvy mezi podnikatelem a spotřebitelem a nemají zvláštní návaznost výlučně na dárkové poukázky - proto jejich výklad ponecháme na jiné naše pojednání.

Závěr

Z pohledu podnikatelů i jejich zákazníků se dárkové poukázky zdají být bezproblémovým zbožím a často se stává, že ani jedna z účastněných stran nevěnuje přílišnou pozornost jejich právním aspektům. Vědomí si práv a povinností spojených s vydáním a prodejem dárkových poukázek však slouží jako nejlepší prevence případných sporů či dokonce sankcí ze strany příslušných orgánů veřejné správy[17] v případě porušení předpisů na ochranu spotřebitele. Doporučujeme vždy zvážit, zdali dárkovou poukázku podnikatel zvládne vydat svépomocí, či by se raději měl obrátit na profesionály. Jednou dobře nastavené obchodní podmínky totiž dokáží zaručit, že všechny dárkové poukázky bez problému poslouží svému účelu - přinést radost zákazníkovi a úspěch podnikateli.

Mgr. Martin Smička,
advokát

Národní 973/41
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 020 500
Fax: +420 225 020 555
e-mail: office@zchlegal.cz

[1] Nejčastěji se podnikatelů setkávají se smluvními typy obsaženými v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanském zákoníku, (dále jen „občanský zákoník“), který obsahuje úpravu kupní smlouvy, směnné smlouvy, darovací smlouvy a mnoha dalších.

[2] Ustanovení § 1939 odst. 1 občanského zákoníku.

[3] „Poukázka“ dle občanského zákoníku například neumožňuje, aby zboží nebo službu podnikatel poskytl samotnému zákazníkovi, ale vždy pouze třetí osobě (typicky obdarovanému) či zakotvuje právo zákazníka, aby po darování dárkové poukázky obdarovanému takovou poukázku odvolal, a to i bez vědomí obdarovaného.

[4] Ustanovení § 1785 a násl. občanského zákoníku.

[5] Tato „následně uzavřená smlouva“ bude nejčastěji smlouvou kupní, ale může se jednat i o jiné smluvní typy jako je smlouva o zájezdu či smlouva o dílo.

[6] Ustanovení § 559 občanského zákoníku.

[7] Občanský zákoník definuje spotřebitele ve svém § 419 takto „spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.“

[8] Například sériovým číslem nebo čárovým kódem.

[9] „Vrátit“ dárkovou poukázku může zákazník - spotřebitel i v případě odstoupení od smlouvy, prostřednictvím které dárkovou poukázku nabyl. V takovém případě může být pro podnikatele výhodnější nevyžadovat vrácení fyzické dárkové poukázky, ale místo toho dárkovou poukázku zneplatnit, například jejím vyškrtnutím ze své evidence. K tomu je zapotřebí mít každou dárkovou

poukázku jasně rozlišenou.

[10] Například odkaz na webovou stránku či na provozovnu podnikatele.

[11] Vyjmenování převoditelných práv zákazníka a jeho souhlas s tím, že v případě převedení dárkové poukázky se tato práva převádí i na třetí osobu (typicky obdarovaného).

[12] Předmětem poukázky je zde myšleno zboží nebo služba, k jejichž nákupu dárková poukázka opravňuje.

[13] Způsob uplatnění dárkové poukázky může spočívat v jejím prostém předložení podnikateli, avšak může být i jinak podmíněno – například předchozí rezervací.

[14] To platí v případě, že lze dárkovou poukázku uplatnit pouze jednou. Toto ujednání má zabránit nedorozumění či dokonce podvodům v případě, že je dárková poukázka vydávaná elektronicky a není tak v moci podnikatele kontrolovat její fyzické rozmnožování a kopírování.

[15] Jedná se o rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. března 2010, spis. zn. 33 Cdo 1956/2007.

[16] Jedná se například o právo na odstoupení ve 14 denní lhůtě podle § 1829 občanského zákoníku, další omezení obsažená v § 1814 občanského zákoníku či neúčinnost ustanovení obchodních podmínek, které druhá strana nemohla rozumně očekávat podle § 1753 občanského zákoníku. V neposlední řadě omezení jednání podnikatele vůči spotřebiteli obsahuje i zákon č. [634/1992](#) Sb., o ochraně spotřebitele.

[17] Typicky půjde o Českou obchodní inspekci.

© EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě – zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)

- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)